

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ У РОДИНІ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ З ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИМИ ВАДАМИ

О.В. Царькова. Психологічний клімат у родині як основний чинник становлення особистості дитини з психофізіологічними вадами. У статті розглянуто проблему впливу психологічного клімату на становлення особистості дитини з психофізіологічними вадами. Висвітлюються основні функції сім'ї та їх порушення в зв'язку з появою дитини з особливими потребами. Акцентується увага на емоційному стані батьків. Розглядається негативний вплив батьківських переживань на психоемоційний стан дитини. Також визначається роль матері та її ставлення до дитини в процесі виховання. Висвітлюються останні дослідження, в яких брали участь батьки, що виховують дітей з обмеженими можливостями (ДЦП, розумова відсталість, порушення органів слуху, аутизм) та функціональними розладами (енурез, енкопрез, заїкання, анорексія). Розглядаються особливості особистості дитини з вадами, яка виховується в сім'ї з порушенням основних функцій внутрішньосімейних стосунків. Визначається необхідність створення сімейних шкіл, де батьки зможуть обмінюватись досвідом з догляду за дитиною. Розглядається вплив соціокультурних стереотипів щодо дитини. Соціокультурні традиції та громадські цінності сприяють тому, що психічне порушення дитини стає найсильнішою психологічною травмою для батьків. Погіршує становище сім'ї і часто негативне ставлення суспільства до психічно неповноцінних людей. У цьому контексті обов'язковою є сімейна консультація та сімейна психотерапія з участю фахівця (психолога). Це дозволить вирішити сімейні конфлікти й налагодити стосунки в родинній системі та взаємодії з соціумом.

Ключові слова: сім'я, функції сім'ї, дитина, особистість, психологічний клімат.

А.В. Царькова. Психологический климат в семье как основной фактор становления личности ребенка с психофизиологическими нарушениями. В статье рассмотрена проблема влияния психологического климата на становление личности ребенка с психофизиологическими недостатками. Освещаются основные функции семьи и их нарушение в связи с появлением ребенка с особыми потребностями. Акцентируется внимание на эмоциональном состоянии родителей. Рассматривается негативное влияние родительских переживаний на психоэмоциональное состояние ребенка. Также определяется роль матери и ее отношение к ребенку в процессе воспитания. Освещаются последние исследования, в которых принимали участие родители, воспитывающие детей с ограниченными возможностями (ДЦП, умственная отсталость, нарушения слуха, аутизм) и функциональными расстройствами (энурез, энкопрез, заикание, анорексия). Рассматриваются особенности личности ребенка с ограниченными возможностями, который воспитывается в семье с нарушением основных функций внутри-

семейных отношений. Определяется необходимость создания семейных школ, где родители смогут обмениваться опытом по уходу за ребенком. Рассматривается влияние социокультурных стереотипов по отношению к ребенку. Социокультурные традиции и общественные ценности способствуют тому, что психические нарушения ребенка являются сильной психологической травмой для родителей. Ухудшает положение семьи и часто негативное отношение общества к психически и физически неполноценным людям. В этом контексте необходима семейная консультация и семейная психотерапия с участием специалиста (психолога). Это позволит решить семейные конфликты и наладить отношения в семейной системе и взаимодействия с социумом.

Ключевые слова: семья, функции семьи, ребенок, личность, психологический климат.

Постановка проблеми. На сьогодні практика корекційної психології та спеціальної педагогіки свідчить про необхідність активного вивчення всього спектра проблем сім'ї, яка виховує дитину з особливостями психофізичного розвитку. Інтерес фахівців не обмежується лише методичними питаннями формування в дітей тих чи інших знань та навичок. Акцент корекційного впливу переноситься на сім'ю хворої дитини. При цьому особлива увага приділяється позитивному впливу близьких на дитину з проблемами розвитку, створенню сприятливих умов для її навчання не тільки в спеціальному закладі, а й удома. Різноманітні форми навчання як у державних, так і в недержавних освітніх закладах, робота з дітьми, що мають обмежені можливості та функціональні розлади, вводять сім'ю в поле корекційного впливу як основний стабілізаційний чинник соціальної адаптації дитини.

Більшість дослідників підкреслює, що від стосунків дітей з батьками залежить, наскільки адекватною буде їхня взаємодія з навколишнім середовищем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості батьківських стосунків та їхній вплив на розвиток дітей вивчали Бодальов О.О., Варга А.Я., Добряков І.В., Захаров В.І., Лісіна М.І., Мастюкова Є.М., Мініяров В.М., Нікольська І.М., Столін В.В., Сорокоумова С.М., Ткачова В.В., Ульяновка У.В., Ейдемільер Е.Г., Якобсон П.М.

Метою статті є визначення впливу психологічного клімату в родині на становлення особистості дитини з психофізіологічними вадами.

Виклад основного матеріалу. Основними завданнями роботи є:

1. Дати визначення поняттю "сім'я";
2. Розглянути основні функції родини;
3. Охарактеризувати особливості впливу родинного психологічного клімату на становлення особистості дитини з психофізіологічними вадами.

Сім'я – осередок (мала соціальна група) суспільства, найважливіша форма організації особистого побуту, заснована на подружньому союзі й

родинних зв'язках, тобто на стосунках між чоловіком і дружиною, батьками й дітьми, братами й сестрами, а також іншими родичами, які живуть разом і провадять спільне господарство [2, с. 207]. Сім'я відіграє величезну роль як у житті окремої особистості, так і всього суспільства. Значення сім'ї ілюструється хоча б тим фактом, що переважна кількість людей живе в сім'ї. Найважливішими характеристиками сім'ї є її функції, структура й динаміка.

Сфера життєдіяльності сім'ї, безпосередньо пов'язана із задоволенням певних потреб її членів, називається функцією сім'ї.

Функцій сім'ї стільки, скільки видів потреб у стійкій, повторюваній формі вона задовольняє. Виконання сім'єю її функцій має значення не тільки для її членів, але й для суспільства в цілому. Охарактеризуємо особистісне й суспільне значення найважливіших функцій сім'ї в нашому суспільстві.

Виховна функція сім'ї полягає в задоволенні індивідуальних потреб у батьківстві та материнстві, контактах з дітьми, їх вихованні, самореалізації в дітях. Щодо суспільства, виконуючи виховну функцію, сім'я забезпечує соціалізацію молодого покоління, підготовку нових членів суспільства.

Господарсько-побутова функція сім'ї полягає в задоволенні матеріальних потреб членів сім'ї, сприяє збереженню їх здоров'я. Виконання сім'єю цієї функції забезпечує відновлення витрачених у праці фізичних сил.

Емоційна функція сім'ї – задоволення її членами потреб у симпатії, повазі, визнанні, емоційній підтримці, психологічному захисті. Ця функція забезпечує емоційну стабілізацію членів суспільства, активно сприяє збереженню їхнього психічного здоров'я.

Функція духовного (культурного) спілкування – задоволення потреб у спільному проведенні дозвілля, взаємному духовному збагаченні; відіграє значну роль у духовному розвитку членів суспільства.

Функція первинного соціального контролю – забезпечення виконання соціальних норм членами сім'ї, особливо тими, хто через різні обставини (вік, захворювання) не володіє достатньою мірою здатністю самостійно будувати свою поведінку в повній відповідності до соціальних норм.

Сексуально-еротична функція – задоволення сексуально-еротичних потреб членів сім'ї. З погляду суспільства важливо, що сім'я при цьому здійснює регулювання сексуально-еротичної поведінки членів сім'ї, забезпечуючи біологічне відтворення суспільства [1, с. 110].

З плином часу відбуваються зміни у функціях сім'ї: одні втрачаються, інші змінюються відповідно до нових соціальних умов. Сучасна сім'я в нашому суспільстві вже не виконує такої функції, як примноження й передача у спадок приватної власності. Якісно змінилася й функція первинного соціального контролю. Підвищився рівень терпимості до порушень норм поведінки в сфері шлюбно-сімейних стосунків (позашлюбних народжень, подружніх зрад) [3, с. 112].

Порушення функцій сім'ї – це такі особливості її життєдіяльності, які ускладнюють або перешкоджають виконанню сім'єю її функцій. Сприяти порушенню може досить широке коло факторів: особливості особистості її членів, взаємин між ними, певні умови життя сім'ї [4, с. 186]. Наприклад, причиною порушень виховної функції сім'ї може виступити і відсутність у батьків відповідних знань і навичок, і розлади стосунків між ними (конфлікти з питань виховання, втручання з боку інших членів сім'ї, яке ускладнює виховання).

Коли в родині народжується дитина з відхиленнями в розвитку, це сприймається її батьками як найбільша трагедія. Факт появи на світ дитини "не такої, як у всіх" є причиною сильного стресу, який переживають батьки, насамперед, мати дитини [7, с. 138]. Стрес, що має пролонгований характер, чинить сильну деформаційну дію на психіку батьків і стає вихідною умовою різкої травматичної зміни життєвого устрою, що сформувався в сім'ї.

У разі появи в сім'ї дитини з відхиленнями в розвитку, як правило, головним опікуном стає матір, і саме її поведінка й особистісні особливості часто чинять найбільший вплив на емоційне благополуччя дитини й успішність її адаптації [10, с. 56].

Під керівництвом В.М. Рахманова проводились дослідження на базі Дніпропетровської обласної психіатричної лікарні, відділення № 42, в яких брали участь батьки, які виховують дітей з обмеженими можливостями (ДЦП, розумова відсталість, порушення органів слуху, аутизм) та функціональними розладами (енурез, енкопрез, заїкання, анорексія).

На сьогодні вибірка складає 200 сімей. Психологи, що проводили як групову, так і індивідуальну роботу з батьками, встановили, що 60% сімей є неповними. Найчастіше, коли батьки дізнаються про діагноз дитини, батько не бере участі в її вихованні. Також після проведеної роботи було визначено, що більшість матерів не бажають приймати жодної допомоги від батька.

Аналізуючи ці дослідження, можна зробити висновок, що в сім'ях, де росте дитина з вадами, відсутні гармонійні стосунки. Цей фактор негативно впливає на подальший розвиток дитини та її становлення як особистості.

Із бесід з батьками можна зробити висновок, що практично всі функції сім'ї, за деякими винятками, не реалізуються або не повністю реалізуються в сім'ях, які виховують дітей з відхиленнями в розвитку. Аналіз спостережень за розвитком міжособистісних стосунків у таких сім'ях говорить про те, що такий стан справ пояснюється певними причинами. У результаті народження дитини з відхиленнями в розвитку стосунки всередині сім'ї, а також контакти з соціумом викривлюються. Причини порушень пов'язані з психологічними особливостями хворої дитини, а також із великим емоційним навантаженням, яке несуть члени її сім'ї в зв'язку з

довготривалим стресом. Багато батьків у такій ситуації стають безпорадними. Їхній стан можна охарактеризувати як внутрішній (психологічний) і зовнішній (соціальний) глухий кут [5, с. 103].

Емоційний вплив стресу на жінку, що народила хвору дитину, в кілька разів сильніший. У матерів часто спостерігаються істерики, депресивні стани. Страхи, які виникають у жінок щодо майбутнього дитини, породжують почуття самотності, відчаю й відчуття "кінця життя". Матері знаходяться постійно з дітьми, які мають відхилення. Вони скаржаться на безліч повсякчасних турбот, які пов'язані з дитиною, що призводять до підвищеного фізичного й морального навантаження та стають причиною втоми. Часто для таких матерів характерне зниження психічного тону, занижена самооцінка, що проявляється у втраті смаку до життя, перспектив професійної кар'єри, в неможливості реалізації особистих творчих планів, а також втрата інтересу до себе як до жінки й особистості [9, с. 81].

Виражені психофізичні порушення дитини, а також особистісні особливості матері можуть виступати джерелом материнської депривації. Любов до дитини як специфічне почуття формується в жінки ще в період вагітності. Саме це почуття виникає у відповідь на емоційну взаємність дитини: її посмішку, комплекс пожвавлення при появі матері тощо. Депривація материнських почуттів може ініціювати недостатність цих соціально-психологічних проявів у дитини.

Унаслідок того, що народження хворої дитини, а потім її виховання, навчання й загалом спілкування з нею є тривалим патогенним психологічним фактором, особистість матері може зазнавати значних змін. Депресивні переживання можуть трансформуватися в невротичний розвиток особистості та істотно порушити її соціальну адаптацію [6, с. 14].

Результати досліджень показують, що в дитини з відхиленнями в розвитку є порушення у взаєминах з батьками. Як критерій оцінки дитячо-батьківських відносин використовується емоційна (позитивна або негативна) апеляція дитини до батьків у продуктах діяльності, а також безпосередня оцінка стосунків з батьками, яка дається самими дітьми.

Аналіз результатів спостережень, бесід, експериментальних досліджень щодо вивчення дитячо-батьківських стосунків дозволяє визначити тенденції в особистісному розвитку дітей і в їх стосунках з батьками, а саме: кожна дитина з відхиленням у розвитку демонструє велику потребу в емоційно-позитивних контактах з батьками.

У бесідах діти тепло висловлюються про батьків, часто приховуючи їхню холодність і недостатній рівень прояву уваги й любові. Практично кожна дитина (до 92% випадків) висловлює гостру потребу в теплих стосунках з батьками. Про це свідчать приклади з протоколів і щоденників спостережень за дітьми.

Батьківська неадекватність у прийнятті дитини з проблемами в розвитку, брак емоційно-теплих стосунків провокують розвиток у дітей негармонійних форм взаємодії з соціальним світом і формують дезадаптивні характерологічні риси особистості [8, с. 135].

У всіх дітей з вадами спостерігаються девіації в особистому розвитку, обумовлені не лише конституціональними особливостями і дією дефекту, але й порушеннями міжособистісної взаємодії і контактів. Панівними негативними особистісними тенденціями є: агресивність, конфліктність, тривожність, замкнутість, комунікативні порушення [2, с. 15].

Для дитини сімейне виховання становить унікальну умову її нормального розвитку. Важко переоцінити роль сім'ї в процесі розвитку всіх боків психіки дитини, починаючи від елементарних моторних навичок і закінчуючи становленням її інтелекту, емоційної сфери, системи інтересів і цінностей, світогляду й особистості в цілому [8, с. 10]. У процесі виховання дитини відбувається не лише становлення її свідомості, а й здійснюється процес особистісного зростання самих батьків, їхніх міжособистісних стосунків.

Сім'я виступає найважливішим фактором соціалізації, під якою мають на увазі складний процес засвоєння дитиною культурно-історичного досвіду.

У сучасному світі однією з важливих проблем є орієнтація на суспільну думку, оцінку оточення. "Образ дитини" і пов'язаний з цим ступінь невідповідності йому конкретної дитини багато в чому визначаються загальними цінностями й установками суспільства. Зокрема, сучасна культура орієнтована на соціальні досягнення, високий ступінь залученості людини в соціальні контакти, її інтелектуальні досягнення.

Подібні соціокультурні традиції та громадські цінності сприяють тому, що психічне порушення дитини стає найсильнішою психологічною травмою для батьків. Погіршує становище сім'ї і часто негативне ставлення суспільства до психічно неповноцінних людей. В ієрархії різних видів патології психічні порушення знаходяться дуже низько. До переживань, що пов'язані зі станом дитини, в багатьох батьків додаються почуття провини, сорому, збентеження через дитину; батьки воліють не афішувати, що вона має відхилення в розвитку.

У життєдіяльності таких сімей наявна низка закономірностей:

а) порушення взаємодії з соціумом (рідні, знайомі, лікарі, педагоги та ін. фахівці), замикання в своїй родині, неадекватна реакція на лікарські та педагогічні рекомендації, конфронтація з дитячими дошкільними закладами;

б) порушення внутрішньосімейних стосунків, особливо подружніх; як правило, в такому разі позиція батька змінюється сильніше: батько болючіше переживає, що його дитина хвора і що він знаходиться в ситуації "занедбаного";

в) порушення репродуктивної поведінки, характерної для цього типу родини: в разі навіть невеликого ризику народження дитини з тією ж патологією подружжя вирішує більше не мати дітей, і навпаки;

г) формування неправильних установок на лікування й виховання дитини. Незворотність діагнозу й наслідки цього приймається не всіма батьками й не відразу [8, с. 71].

У системі реабілітації дітей головним чинником є робота з родиною, мобілізація її потенціалу в спільній роботі з лікарями. Для реалізації цієї мети необхідним є проведення сімейної консультації та сімейної психотерапії.

Коли йдеться про сім'ю дитини з відхиленням у розвитку, домашнє виховання виступає не лише як найважливіший і визначальний фактор соціалізації, але і як двері до соціальної інтеграції, шлях до самостійного і незалежного життя.

На успішне подолання батьками деструктивних станів спрямовані різні форми психологічної роботи з ними: індивідуальне консультування та групова робота (семінари, ігри).

Світовий досвід допомоги таким батькам показує, що найбільш цілющим для них є середовище людей з такими самими проблемами. Тут вони, не боячись нерозуміння, осуду, можуть виговоритися, розслабитися, відпочити, вирішити спільні проблеми, поділитись досвідом.

Основні напрямки роботи центру у взаємодії з батьками:

- 1) створення батьківського клубу;
- 2) інформаційне забезпечення;
- 3) допомога в пошуку адекватних способів подолання труднощів, своїх прихованих ресурсів;
- 4) диференційована психолого-педагогічна підтримка.

У системі реабілітації дітей головним чинником є робота з родиною, мобілізація її потенціалу в спільній роботі з лікарями. Для реалізації цієї мети необхідним є проведення сімейної консультації та сімейної психотерапії.

У процесі консультування та сімейної терапії виявляються особливості внутрішньосімейного клімату, міжособистісної взаємодії членів родини. Встановлюється наявність певних психологічних проблем, насамперед, сімейного конфлікту, дезадаптації та дезінтеграції в зв'язку з психотравматичною ситуацією, хворобою дитини. Також виникають такі психоемоційні стани, як депресія, почуття провини, а іноді й суїцидальні думки.

Щоб досягти максимально позитивного результату в процесі лікування та реабілітації дитини, необхідна організація школи батьків. На практиці 90% батьків, почувши від фахівців про невиліковність хвороби дитини, відчувають сильний стрес. У початковому періоді хвороби вони дезорганізовані, перетворюються на пацієнтів "лікарських лабіринтів". Це додатково посилює їхній негативний стан, а також стан дітей. Деякими

елементами негативного впливу саме на стан дитини з боку батьків є патологічний жаль, гіперопіка, обмеження трудової діяльності, прояв емоційної нестриманості батьків (плач, сльози, скарги) на очах у дитини, страх перед майбутнім, обмеження уваги до інших членів родини [9, с. 81].

Висновки. Отже, психологічний клімат у родині відіграє дуже важливу роль у процесі виховання та становлення особистості дитини з психофізіологічними вадами. Основним завданням фахівців залишається допомога (психологічна, соціальна, медична) таким сім'ям у процесі адаптації та прийняття своєї дитини, не такої як усі.

Список використаних джерел

1. Волкова А.Н. Методические приемы диагностики супружеских отношений / А.Н. Волкова, Т.М. Трапезникова // Вопросы психологии. – 1985. – № 5. – С. 110-116.
2. Воловик В.М. Семейные исследования в психиатрии и их значение для реабилитации больных / В.М. Воловик // Клинические и организационные основы реабилитации психически больных. – М., 1980. – С. 207-267.
3. Гиляровский В.А. Избранные труды / В.А. Гиляровский. – М. : Медицина, 1973. – 328 с.
4. Волошин Л.Я. Психологические проблемы семьи / Л.Я. Волошин, Е.И. Шлягина // Вопросы психологии. – 1985. – № 2. – С. 186-187.
5. Голод С.И. Стабильность семьи / С.И. Голод. – Л. : Наука, 1984. – 136 с.
6. Гребенников И.В. Воспитательный климат семьи / И.В. Гребенников. – М. : Знание, 1976. – 40 с.
7. Губачев Ю.М. Эмоциональный стресс в условиях нормы и патологии человека / Ю.М. Губачева, Б.Д. Ковалев, Б.Д. Карвасарский. – Л. : Медицина, 1976. – 224 с.
8. Губачев Ю.М. Клинико-физиологические основы психосоматических соотношений / Ю.М. Губачев, Е.М. Сгабровский. – Л. : Медицина, 1981. – 216 с.
9. Рахманов В.М. Семейная психотерапия у родителей детей с ограниченными возможностями / В.М. Рахманов, Ю.Н. Завалко, Р.В. Рахманов // Сучасні методи діагностики і лікування психічних і соматичних розладів психогенного походження (XII Платонівські читання) : матеріали науково-практичної конференції. – Харків, 2011. – С. 81-82.
10. Хорни К. Невроз и личностный рост. Борьба за самореализацию / К. Хорни / Б.С.К. Восточно-Европейский институт психоанализа. – СПб., 1997. – 76 с.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Volkova A.N. Metodicheskie priemy diagnostiki supruzheskih otnoshenij / A.N. Volkova, T.M. Trapeznikova // Voprosy psihologii. – 1985. – № 5. – S. 110-116.

2. Volovik V.M. Semejnye issledovanija v psihiatrii i ih znachenie dlja rehabilitacii bol'nyh / V.M. Volovik // Klinicheskie i organizacionnye osnovy rehabilitacii psihicheski bol'nyh. – M., 1980. – S. 207-267.

3. Giljarovskij V.A. Izbrannye trudy / V.A. Giljarovskij. – M. : Medicina, 1973. – 328 s.

4. Voloshin L.Ja. Psihologicheskie problemy sem'i / L.Ja. Voloshin, E.I. Shljagina // Voprosy psihologii. – 1985. – № 2. – S. 186-187.

5. Golod S.I. Stabil'nost' sem'i / S.I. Golod. – L. : Nauka, 1984. – 136 s.

6. Grebennikov I.V. Vospitatel'nyj klimat sem'i / I.V. Grebennikov. – M. : Znanie, 1976. – 40 s.

7. Gubachev Ju.M. Jemocional'nyj stress v uslovijah normy i patologii cheloveka / Ju.M. Gubacheva, B.D. Kovalev, B.D. Karvasarskij. – L. : Medicina, 1976. – 224 s.

8. Gubachev Ju.M. Kliniko-fiziologicheskie osnovy psihosomaticheskikh sootnoshenij / Ju.M. Gubachev, E.M. Sgabrovskij. – L. : Medicina, 1981. – 216 s.

9. Rahmanov V.M. Semejnaja psihoterapija u roditel'nyh detej s ogranichennymi vozmozhnostjami / V.M. Rahmanov, Ju.N. Zavalko, R.V. Rahmanov // Suchasni metodi diagnostiki i likuvannja psihichnih i somatichnih rozladiv psihogenogo pohodzhennja (III Platonivs'ki chitannja) : materialy naukovopraktichnoï konferencii. – Harkiv, 2011. – S. 81-82.

10. Horni K. Nevroz i lichnostnyj rost. Bor'ba za samorealizaciju / K. Horni / B.S.K. Vostochno-Evropskij institut psichoanaliza. – SPb., 1997. – 76 s.

A.V. Tsarkova. Psychological climate in the family as the main factor in the personality development of the child with psycho-physiological disorders. The problem of influence of psychological climate on formation of personality of a child with mental-physical disorders is examined in the article. It is highlighted the main functions of a family and their disruptions in connection with birth of a child with special needs. The attention is accentuated on emotional state of parents. The negative influence of paternal feelings on psycho-emotional state of a child is considered. Also, it is defined the role of mother and her attitude towards a child in the process of upbringing. It is highlighted the latest researches, in which took art parents that raising children with disabilities (cerebral palsy, mental deficiency, disorders of hearing organs, autism) and functional disorders (emeresis, encopresis, stamming, anorexia). It is considered the peculiarities of personality of a child with disabilities that is raised in a family with disorders of main functions of relations inside the family. It is defined the necessity of creation of family schools, where parents could share the experiences of raising of child with each other. It is considered the influence of social-cultural stereotypes towards to the child. Social-

cultural traditions and civil values favour that child's disorders became the strongest psychological trauma for parents. It makes the status of a family worse and often the society has negative attitude towards people with mental disabilities. In this context, it is necessary for such families to have a family consultation and psychotherapy which will be held by a specialist (psychologist). It allows to solve family conflicts and to fix relations in the family system ad interaction with society.

Key words: family, functions family, child, person, psychological climate.

Отримано: 20.01.2015 р.

УДК 159.923.2

О.М. Чанцева-Коваленко

ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ У ПРОФІЛАКТИЦІ ДЕВІАНТНОГО БАТЬКІВСТВА

О.М. Чанцева-Коваленко. Технологія соціальної терапії у профілактиці девіантного батьківства. Майбутнє суспільства завтра – це стан батьківства сьогодні, адже забезпечення сприятливих умов розвитку дитини раннього віку, на порозі життя, сприяє формуванню гармонійної особистості у майбутньому. Поява дитини в сім'ї є серйозним випробуванням для батьків, але їм необхідно навчитися жити з урахуванням того, що вони відповідальні за життя і благополуччя маленької людини, яка на початку життя повністю від них залежить. Саме з цієї причини важливо, щоб подружжя, яке ухвалило рішення про народження дитини, було до цього готове. Технологія соціальної терапії є однією з найефективніших програм формування усвідомленого батьківства, психотерапевтичні методи, які можна використовувати в соціальній роботі з формування усвідомленого батьківства – це психодрама, арт-терапія та терапія самовиховання.

Ключові слова: батьківство, подружжя, готовність, особистість, гармонійні стосунки, батьківсько-дитячі стосунки, стиль виховання, консультування.

Е.Н. Чанцева-Коваленко. Технология социальной терапии в профилактике девиантного родительства. Будущее общества завтра – это состояние родительства сегодня, ведь обеспечение благоприятных условий развития ребенка раннего возраста, на пороге жизни, способствует формированию гармоничной личности в будущем. Появление ребенка в семье является серьезным испытанием для родителей, но им необходимо научиться жить с учетом того, что они ответственны за жизнь и благополучие маленького человека, который в начале жизни полностью от них зависит. Именно по этой причине важно, чтобы супруги, которые приняли решение о рождении ребенка, были к этому готовы. Технология социальной терапии является одним из самых эффективных программ формирования осознанного родительства, психотерапевтические методы, которые можно использовать в социальной работе по формированию осознанного родительства – это – психодрама, арт-терапия и терапия самовоспитания.

Ключевые слова: отцовство, супруги, готовность, личность, гармоничные отношения, родительско-детские отношения, стиль воспитания, консультирование.